

REVISIONSKONTORET

NR 37 april 2005

DNR 354/66-05

Årsrapport 2004

Socialtjänstnämnden

Det ekonomiska och verksamhetsmässiga resultatet är tillfredsställande

Nämndens styrning och uppföljning av verksamheten är i allt väsentligt tillfredsställande

Nämndens internkontrollsystem är i huvudsak tillfredsställande men behöver vidareutvecklas

Bokslut och räkenskaper är rättvisande

REVISORSGRUPP 4

Till

Socialtjänstnämnden

Revisorerna för socialtjänstnämnden har avslutat revisionen av nämndens verksamhet under år 2004. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnas till kommunfullmäktige bifogas.

Revisorerna överlämnar och åberopar revisionskontorets årsrapport för socialtjänstnämnden.

Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från nämnden senast 2005-05-31.

Stockholm den 1 april 2005

På revisorernas vägnar

Joen Lagerberg
Ordförande

Annelie Wikland
Sekreterare

Kopia till
Förvaltningschef Dag Helin

Sammanfattning

Revisionen av socialtjänstnämndens verksamhet avseende år 2004 har genomförts i enlighet med kommunallagen, andra tillämpliga lagar, god revisionssed i kommunal verksamhet och enligt den revisionsplan som de förtroendevalda revisorerna har fastställt för året.

Det ekonomiska och verksamhetsmässiga resultatet är tillfredsställande

Årets verksamhet redovisar ett budgetöverskott med sammanlagt 11,7 mnkr, vilket utgör ca 2 % av nämndens totala nettobudget. Överskottet är i huvudsak ett resultat av att anslagen för omstrukturering av verksamheterna inte har förbrukats helt och hållet. Vidare har besparingsåtgärder i de olika verksamheterna genomförts. Efter överföring av resultatens underskott och återredovisade medel till kommunstyrelsen blir nämndens totala budgetavvikelse ett överskott på 4,3 mnkr för år 2004.

Nämnden har i allt väsentligt fullgjort kommunfullmäktiges uppdrag och åtagande.

Nämndens styrning och uppföljning av verksamheten är i allt väsentligt tillfredsställande

Nämndens styrning och uppföljning av verksamheten är i allt väsentligt tillfredsställande. För att öka säkerheten i prognoserna bedömer revisionskontoret dock att prognosarbetet bör förbättras.

Nämndens interna kontrollsystem är i huvudsak tillfredsställande men behöver vidareutvecklas

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att nämndens interna kontroll i huvudsak är tillfredsställande men behöver vidareutvecklas. Bland annat bör väsentlighets- och riskanalysen systematiseras och dokumenteras. Revisionskontoret har tidigare påpekat att internrevision inte bara bör ske av ekonomiska och administrativa rutiner. Nämnden bör gå vidare och även granska verksamheternas handlägningsrutiner mm.

Bokslut och räkenskaper är rättvisande

Revisionskontoret bedömer att socialtjänstnämndens bokslut och räkenskaper för år 2004 är rättvisande och har upprättats enligt regler och anvisningar.

Rapportförteckning

Årsrapport 2004 för Socialtjänstnämnden (nr 37, april 2005)

Granskning av socialtjänstens insatser för missbrukare
(Rapport nr 8, september 2004)

**Handläggning av insatser till personer med funktionshinder inom
Stockholms stad** (Rapport nr 13, december 2004)

INNEHÅLL	Sid
1 Årets granskning	1
2 Nämndens resultat	1
2.1 Ekonomiskt resultat.....	2
2.2 Verksamhetsmässigt utfall.....	3
3 Nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten	4
3.1 Styrning och uppföljning av ekonomi och verksamhet.....	5
3.2 Verksamhetens kvalitet.....	5
3.3 Intern kontroll.....	6
3.4 Uppföljning av tidigare granskning.....	12
4 Nämndens delårsbokslut, bokslut och räkenskaper	12
5 Revisionsrapporter	12

Bilagor

- Bilaga 1** Revisionens generella kriterier för granskning och bedömning
Bilaga 2 Revisionens projektrapporter under perioden april 2004 - mars 2005

1 Årets granskning

I denna *årsrapport* redovisas det samlade resultatet av revisionens granskning av socialtjänstnämndens verksamhet avseende år 2004.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Nämndens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat
- Nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten
- Nämndens delårsbokslut, bokslut och räkenskaper

Revisionen genomförs i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med stadens revisionsstadga och god revisions sed i kommunal verksamhet. Inriktningen och omfattningen fastställs av de förtroendevalda revisorerna i den årliga revisionsplanen. Revisionens generella kriterier för granskning och bedömningar redovisas i *bilaga 1*.

Revisionen har även följt upp nämndens åtgärder med anledning av tidigare revisionsrapporter. Uppföljningen redovisas under berört avsnitt i årsrapporten. Resultatet av uppföljningen har vägts in i den samlade bedömningen.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

2 Nämndens resultat

I detta avsnitt inriktas granskningen på att bedöma om nämndens verksamhet har bedrivits enligt kommunfullmäktiges mål och direktiv, inom ramen för tilldelade anslag samt i den omfattning och med den inriktning och kvalitet som fastställts i nämndens verksamhetsplan för år 2004.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att socialtjänstnämndens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat för året är tillfredsställande.

2.1 Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar följande budgetutfall år 2004 *före* resultatöverföringar.

(Underskott anges med – och överskott med +)

Mnkr	BOKSLUT 2004			2003
	Utfall	Budget- avvikelse	Avvikelse i %	Budget- avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader	1120,5	+56,8	5	+43,2
Intäkter	389,5	-45,1	10	- 40,1
Årets resultat exkl. resultatfond	731,0	+11,7	2	+3,1

Tabellen visar att årets verksamheten har ett *budgetöverskott* på sammanlagt 11,7 mnkr, vilket utgör ca 2 % av nämndens totala nettobudget. Överskottet är i huvudsak ett resultat av att anslagen för omstrukturering av verksamheterna inte har förbrukats helt och hållet. Vidare har besparingsåtgärder i de olika verksamheterna genomförts.

I årets resultat ingår medel som ska återredovisas till kommunstyrelsen om 3,4 mnkr avseende ej förbrukade projektmedel och anslag för utomlänsplacerade funktionshindrade.

De största budgetunderskotten, totalt 4,8 mnkr, finns inom verksamheterna för *barn och unga*. Det är framförallt stadsdelsnämndernas efterfrågan på vård- och behandlingsplatser för barn och unga som har fortsatt att minska. Ett förändringsarbete har genomförts, i syfte att anpassa verksamheterna till stadsdelarnas behov, bland annat genom ändrade verksamhetsinriktningar och samlokaliseringar av verksamheter. Vidare har personal- och platsminskningar genomförts.

För verksamheter som rör *vuxna*, redovisas ett totalt budgetöverskott på 1 mnkr. Några av verksamheterna, enheten för hemlösa och Tak-över-huvudgarantin samt Kriscentrum för kvinnor, uppvisar ett budgetunderskott på sammanlagt 8,0 mnkr. Övriga verksamheter inom detta område redovisar budgetöverskott.

Resultatenheter

Nämndens resultatenheter redovisar följande överföringar av resultat för år 2004 (mnkr).

(-) = underskott

Verksamhet	Bokslut 2004	Överföring från 2003	Överföring till 2005
HVB Vuxna	3,5	-4,2	-0,7
Tillståndsenheten	0,1	0	0,1
Intraprenad, Hvilan	-0,1	0,8	0,7
Övriga resultatenheter		-0,4	
Totalt	3,5	-3,8	0,1

Enligt sammanställningen redovisar nämndens resultatenheter ett samlat överskott (netto) med 3,5 mnkr för år 2004, vilket 0,1 mnkr kommer att överföras till 2005. Alla resultatenheter, utom Tillståndsenheten och intraprenaden Hvilan, upphör som resultatenheter år 2005.

Efter överföringen av resultatenheternas överskott och återredovisade medel till kommunstyrelsen blir nämndens totala budgetavvikelse ett överskott på 4,3 mnkr för år 2004.

Nämnden begär ombudgetering till år 2005 med 0,5 mnkr för projekt inom FOU-enheten. Medlen föreslås överföras till kommunstyrelsen med anledning av att enheten kommer att överflyttas till stadsledningskontoret.

2.2 Verksamhetsmässigt utfall

Nämndens åtaganden har i allt väsentligt fullgjorts under året.

Hem för vård och boende (HVB)

Inom *HVB barn och unga* har bland annat efterfrågan på behandlingsplatser för familjer och ensamplacerade barn och tonårsflickor som är i behov av social/ psykiatrisk behandling, sedan ett par år tillbaka markant minskat. Den genomsnittliga beläggningen för *HVB barn och unga* blev 66 %. Under året har en avgiftsfri vecka för barn i behov av akut skydd erbjudits stadsdelsnämnderna. I verksamhetsberättelsen konstateras att de genomförda avgiftsreduceringarna på dessa platser inte har givit någon effekt i form av flera placeringar. Den genomsnittliga beläggningen vid *HVB vuxnas* behandlings- och inackorderingshem har däremot ökat jämfört med förra året.

Drog- och brottsförebyggande arbete

När det gäller det drogförebyggande arbetet har nämnden genomfört ett flertal insatser. Bland annat har den återkommande drogvaneundersökningen genomförts med ett stort antal elever i årskurs 9 och gymnasiet årskurs 2. Resultatet för hela staden visar på en nedgång i alkoholkonsumtionen med 25 %

och för narkotikakonsumtionen med 20 % jämfört med den tidigare undersökningen. I vissa stadsdelar är konsumtionen dock oroväckande hög och konsumtionsminskningen hos flickor är inte lika stor som för pojkar.

Utifrån kommunfullmäktiges uppdrag pågår också arbetet med att utveckla en övergripande *brottsförebyggande strategi för staden*.

Omsorg om funktionshindrade

Nämnden har haft betalningsansvar för ca 230 utvecklingsstörda personer från Stockholms län. För dessa personer har 42 kommuner kontaktats av nämnden för åstadkomma en överenskommelse om bosättningskommunernas övertagande av betalningsansvar. För närvarande har 24 kommuner undertecknat överenskommelsen och kommer från och med 2006 att ha hela ansvaret för den aktuella personen.

Insatser mot hemlöshet

När det gäller insatser mot hemlöshet har nämnden prioriterat utbyggnaden av olika slags boenden. Enligt verksamhetsberättelsen finns det sammanlagt ca 2 400 boendeplatser i staden. En plats kan innebära alltifrån en säng för natten i en sal med flera andra till att få ett eget kontrakt på lägenhet med stödboende. För att kunna uppfylla *Tak-över-huvud-garantin* (TÖG) finns även totalt 181 härbärgesplatser. Kostnaden för TÖG uppgick till 3,6 mnkr. Den genomsnittliga beläggningen på härbärgena var 93 %.

Missbruksvården

Av verksamhetsberättelsen framgår att belastningen på stadens missbruksvård var oförändrad hög under året. Vidare redovisas att kostnaderna för boendeplaceringar har ökat väsentligt.

Försörjningsstöd och sysselsättning

Socialtjänstnämnden har kommunfullmäktiges uppdrag att följa och sammanställa stadsdelsnämndernas uppdrag att halvera antalet vuxna personer som erhåller *ekonomiskt bistånd* under perioden 1999-2004. I december år 2004 fanns 15 500 bidragstagare och den totala minskningen var 33,5 % för hela staden att jämföra med målet 50 %. Det finns stora skillnader mellan stadsdelarna hur de hittills har klarat att nå målet. Bara en stadsdel har hittills nått målet 50 %.

Personalens sjukfrånvaro för år 2004 är 9,2 % och i princip oförändrad jämfört med år 2003. Den genomsnittliga sjukfrånvaron för hela staden är 10 %.

3 Nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten

I detta avsnitt inriktas granskningen på att bedöma om nämnden har fungerande system för styrning, uppföljning och kontroll av ekonomi, verksamhet och kvalitet.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att socialtjänstnämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten i huvudsak är tillfredsställande.

3.1 Styrning och uppföljning av ekonomi och verksamhet

Tertialrapporter - nämndens årsprognoser 2004

Nämnden har lämnat följande prognoser på beräknat utfall under året (mnkr).

Mnkr (nettoutfall)	Totalt
Tertialrapport 1	744,0
Tertialrapport 2	741,5
Bokslut 2004	731,0

Sammanställningen ovan visar att prognosen i nämndens tertialrapport 2 skiljer sig jämfört med årets utfall med 10,5 mnkr (1,4 %). Revisionskontoret bedömer att prognosarbetet är acceptabelt men anser att det kan förbättras.

Differensen mellan bokslut och tertialrapport 2 förklaras av förvaltningen med att anslaget för projektet "Arbete i stället för bidrag" inte förbrukades utan har avslutats med ett överskott vid årskiftet 2004/05. Vidare finns ett budgetöverskott avseende anslaget för utomlänplacerade funktionshindrade som inte heller fanns med i den senaste prognosen. I övrigt redovisas att vård och boendekostnaderna blev lägre än vad enheten för hemlösa prognostiserat. Resterande del av differensen avser HVB vuxna.

Nämndens verksamhetsberättelse 2004

Nämndens verksamhetsberättelse för år 2004 ger en god bild av ekonomi, verksamhet och kvalitet samt följer i allt väsentligt kommuncentrala direktiv och anvisningar.

Nämndens verksamhetsplan 2005

Nämndens verksamhetsplan för år 2005 ger en god bild av ekonomi, verksamhet och kvalitet samt följer i allt väsentligt kommuncentrala direktiv och anvisningar. Nämnden har fastställt mål och åtaganden samt kvalitetsgarantier för år 2005 i överensstämmelse med kommunfullmäktiges mål och prioriterade inriktningar för verksamheterna. I dessa ingår generella åtaganden för miljöarbetet utifrån Miljöprogram för Stockholm 2002-2006. Nämnden har också

redovisat planer för hur nämndens generella åtaganden ska följas upp samt hur dialog ska föras med enheterna om åtaganden och kvalitetsgarantier.

SPO- utredningen

Under året har socialtjänstnämndens organisation på uppdrag av kommunstyrelsen utretts av utomstående konsulter. I utredningen konstateras sammanfattningsvis att socialtjänstnämndens verksamhet fungerar väl och är efterfrågad. Utredarna anser att den interna styrningen och kontrollen av verksamheten har bidragit till en effektivisering. Utredarna föreslår bland annat att två fördjupade utredningar under ledning av stadsledningskontoret genomförs. Den ena avseende verksamheter som arbetar med stöd till barn och ungdom och den andra de verksamheter som arbetar med hemlösa i staden.

Förvaltningen har i sitt remissvar sagt att utredningsuppdragen bör omfatta hela stadens verksamheter inom berörda områden. Nämnden bordlade ärendet i februari 2005.

3.2 Verksamhetens kvalitet

Kvalitetsgarantierna från år 2003 har omarbetats och fastställts av nämnden att gälla för år 2005. Förvaltningsledningen har i samband med verksamhetsplanen år 2004 fastställt samtliga enheters åtaganden. Utifrån de generella åtagandena har interna överenskommelser alternativt kontrakt upprättats mellan förvaltningsledning och respektive enhet. Kontrakten har utgjort underlag för uppföljning av de generella åtaganden.

För att förstärka brukarinflytandet har några verksamheter inrättat brukarråd och fokusgrupper. I verksamhetsberättelsen redovisas att ett drygt 90-tal synpunkter/klagomål har inkommit och till förvaltningen, varav flertalet klagomålen gällde enheten för hemlösa. Det vanligaste klagomålet avsåg bemötande från handläggare och att klienter ville byta handläggare. Klagomålen har hanterats och åtgärdats inom respektive enhet.

Under året har en medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) tillsatts för Gamlebo äldreboende. Under våren 2005 kommer en kvalitets- och avvikelserapport att föreläggas nämnden.

Socialtjänstförvaltningens stab har följt stadsdelsnämndernas verksamhet genom att ta del av olika dokument och genom att ha regelbundna kontakter med förvaltningarna och myndigheter mm. Syftet är att få en samlad bild av socialtjänsten, bland annat vad gäller resurser och utvecklingsbehov samt kunna se hur samarbetet med andra myndigheter och organisationer kan förbättras. Staben har också medverkat i arbetsgrupper vid framtagande av beslutsunderlag för ett flertal projekt som finansieras av Kompetensfonden. Vidare har det inom området barn och ungdom hållits ett stort antal utbildningsdagar för deltagare från stadsdelarna. Mer än hälften av aktiviteterna har varit inriktade på familjevården för barn och unga.

Enheten för forskning och utveckling (FOU) har genomfört forsknings- och utvecklingsarbete inom området fysiskt och psykiskt funktionshinder och särskolan samt inom missbruksområdet. Vidare pågår bland annat studier inom området hemlöshet.

Enligt *Tillståndsenheten* har ökningen av tillsynen av restauranger och utbildning av ett stort antal restaurangarbetare medfört att anmärkningarna avseende ordning, nykterhet och servering till underåriga har halverats jämfört med år 2003. Däremot har en kraftig ökning ägt rum vad gäller brister i restaurangernas kassa- och redovisningsrutiner. Som en följd av detta har samverkan med Skatteverket ökat.

Vidare har socialtjänstförvaltningen tillsammans med stadsdelsförvaltningarna genomfört omfattande kontroller av hur butikerna tillämpar tobaks- och alkohollagarnas regler om 18 års åldersgräns vid *tobaks- och folkölsförsäljning*. Detta har bland annat resulterat i ett stort antal åtgärdsärenden om förbud mot fortsatt försäljning och varningar till butiker som brutit mot bestämmelserna.

Revisionskontorets särskilda granskningar

Granskning av socialtjänstens insatser för missbrukare (Rapport nr 8, september 2004)

Revisionskontoret har med hjälp av konsult granskat socialtjänstens insatser för missbrukare i åldrarna 18 - 35 år. Granskningen omfattade stadsdelsnämnderna Rinkeby, Hässelby-Vällingby, Katarina-Sofia och Skarpnäck.

Granskningen visade att stadens riktlinjer inte alltid tillämpas av verksamheterna. Det finns ett betydande behov av att hos alla de fyra granskade stadsdelsnämnderna förbättra både rutiner och dokumentation. Nämnderna rekommenderas att se över sina rutiner så att nämnden bättre kan försäkra sig om att den enskilde får det stöd och den vård som är nödvändig. Särskilt Katarina-Sofia och Skarpnäck uppmanades att snarast se över sin organisation och arbetsformer. Granskningen visade också att stadens riktlinjer behöver förtydligas t ex i fråga om förhandsbedömningar. Riktlinjerna behöver även skärpas i fråga om användningen av arbetsplaner, behandlingsplaner och vårdplaner samt uppföljning. Det är angeläget att stadens riktlinjer får genomslag i verksamheterna.

I nämndens yttrande 2004-11-01 sägs bland annat att nämnden anser det ytterst angeläget att fortsätta att utveckla missbruksarbetet vad gäller åtgärder, metoder och samverkansformer. Vidare anser nämnden att medarbetarnas kunskaper i utredningsmetodik, dokumentation och uppföljning behöver förbättras. Med medel från Kompetensfonden planeras också en utbildning under år 2005 för socialsekreterare och sektionschefer inom missbruksvården.

Stockholms stads tobak-, alkohol- och narkotikapolitiska program (STAN) kommer under år 2005 att implementeras i stadsdelarna. Med utgångspunkt från 2004 års kartläggning av stadens missbruksvård har socialtjänstnämnden utsett en tvärpolitisk grupp som ska arbeta fram förslag till framtida inriktning för stadens missbruksvård.

Handläggning av insatser till personer med funktionshinder inom Stockholms stad

(Rapport nr 13, december 2004)

Revisionskontoret har granskat handläggning av insatser för personer med funktionshinder inom stadsdelsnämnderna Hässelby-Vällingby, Kungsholmen och Skarpnäck. Revisionskontoret har diskuterat frågeställningar kring granskningen med stadsledningskontorets juridiska avdelning och socialtjänstförvaltningen. Hur samverkan mellan staden och landstinget fungerar i enskilda ärenden har också ingått i granskningen.

I granskningen ingick en enkätundersökning bland berörda biståndshandläggare och en aktgranskning. Biståndshandläggarnas enkätsvar gav en positivare bild av myndighetsutövningen och arbetssättet än vad aktgranskningen visade. Sammantaget visade resultatet av aktgranskningen att formkraven för myndighetsutövning inte är uppfyllda i tillräckligt stor andel av granskade beslut. Det är angeläget att upprätthålla en hög kompetens hos stadens biståndshandläggare. Biståndshandläggare bör få återkommande utbildningar om hur lagar och riktlinjer ska tolkas inom staden.

Från enkätsvaren framgick vidare att flertalet av biståndshandläggarna ansåg att samverkan med landstinget inte fungerar på ett tillfredsställande sätt. Staden måste ha en väl fungerande samverkan mellan stadsdelsnämnder och landstinget i enskilda ärenden. Ett första steg är att alla stadsdelsnämnder har lokala samverkansöverenskommelser med landstinget.

Rapporten har överlämnats till stadsdelsnämnderna Hässelby-Vällingby, Kungsholmen och Skarpnäck samt socialtjänstnämnden för yttrande senast den 30 mars 2005 samt till övriga stadsdelsnämnder för kännedom.

3.3 Intern kontroll

Internkontroll omfattar alla de faktorer i verksamhetens organisation, styrning och redovisning som syftar till att säkerställa en ändamålsenlig, effektiv och korrekt utförd verksamhet.

Nämnden har ett system för internkontroll och har för år 2004 fastställt en *internkontrollplan* utifrån en väsentlighets- och riskanalys enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning. Förvaltningen har vid 12 enheter gjort oanmälda besök och utfört internrevision i huvudsak inom områdena ekonomi- och

personaladministration. Resultatet av internrevisionen har avrapporterats till socialtjänstnämnden i december år 2004. Av internrevisionen framgår att det inte fanns några större påvisade brister. De av förvaltningen påtalade bristerna vad gäller förskottskassorna uppges ha åtgärdats efter granskningen.

Vidare redovisar förvaltningen att upphandlingsreglerna och riktlinjerna för bilar och körjournaler samt rese- och transportpolicy i allt väsentligt har följts vid de granskade enheterna. Personalredovisningen vid enheterna visade att dessa mestadels var utan anmärkning. Vidare konstaterades att samtliga granskade enheter arbetade med kvalitetsutveckling och miljöarbete. Tidigare brister från år 2003 som framkommit i internrevisionen har följts upp. Några åtgärdsprogram har däremot inte tagits fram.

Förvaltningen har påbörjat ett arbete med att komplettera sin internrevision med en analys av måluppfyllelsen (prestationer) av verksamheterna. Revisionskontoret anser att nämnden arbetar aktivt med internkontrollen men att förvaltningen också bör utarbeta andra former för intern revision när det gäller omfattningen och kvaliteten i verksamheterna.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att nämndens interna kontrollsystem i huvudsak är tillfredsställande men behöver vidareutvecklas. Bland annat bör väsentlighets- och riskanalysen systematiseras och dokumenteras. Revisionskontoret har tidigare påpekat att internrevision inte bara bör ske av ekonomiska och administrativa rutiner. Nämnden bör gå vidare och även granska verksamheternas handläggningsrutiner mm.

Revisionskontorets särskilda granskning

Boutredningsverksamheten vid enheten för hemlösa

Revisionskontoret har granskat boutredningsverksamheten vid enheten för hemlösa. Verksamheten är en sårbar funktion eftersom det bara är två boutredningssekreterare som har full kännedom om verksamheten.

Revisionskontorets sammanfattande bedömning utifrån de sju boutredningsakter som har granskats är att handläggningen i huvudsak är tillfredsställande. Det fanns dock brister som måste förbättras. Bland annat ska beslut som avser dödsboanmälan anmälas till nämnden i enlighet med nämndens delegationsordning. Det har inte skett under året. Vidare bör överordnad chef göra stickprovsvisa kontroller med oregelbundna intervaller av boutredningsakterna.

Förskotts- och underförskottskassor mm

Revisionskontoret har under året genomfört förskottskasseinventeringar vid fyra enheter, Giovanni behandlingshem, Giovanni boendenhet, Hamnvikshemmet och vid Arbetsrehab (START).

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att hanteringen av förskottskassor vid Giovanni boendenhet och Hamnvikshemmet i huvudsak är till-

fredsställande. De brister som fanns vid granskningstillfället vid Arbetsrehab har enligt enhetschefen åtgärdats under hösten. Bland annat har ytterligare en kassaapparat införskaffats och de kontanta medlens förvaring förbättrats. Revisionskontoret vill dock understryka att lån mellan de olika kassor inte får förekomma.

Hanteringen av förskottskassan vid Giovanni behandlingshem behöver förbättras enligt revisionskontoret. Vid granskningstillfället redovisades att kassan inte hade reglerats efter en stöld och att ett överskott som tidigare uppstått i kassan i samband med en organisatorisk förändring inte inbetalats till förvaltningen. Kassaavstämningar gjordes löpande men dokumenterades inte annat än vid bokslutet.

Utbetalning av ekonomiskt bistånd vid Socialjouren

Revisionskontoret har granskat den interna kontrollen i utbetalningsrutinen för ekonomiskt bistånd vid Socialjouren och bedömer att den inte var tillfredsställande.

Revisionskontoret rekommenderar att chefen tillsammans med förvaltningens internrevision arbetar fram bättre säkerhetsåtgärder vid utbetalningarna samt vidareutvecklar dokumentationen av dessa rutiner. Det bör tydliggöras för personalen att säkerhetsåtgärderna vid utbetalningen även syftar till att skydda personalen från misstankar om eventuellt ekonomiskt brott.

Enligt enhetschefen har revisionskontorets påpekanden åtgärdats genom att rutinen för utbetalning av ekonomiskt bistånd har setts över och kompletterats så att den numera omfattar alla typer av bistånd samt erforderliga utbetalningskontroller. Vidare har enligt enhetschefen flera genomgångar skett vad gäller säkerhet och dokumentation på enheten.

Reseräkningar och delegationsbeslut

Revisionskontoret har granskat nämndens rutiner för utlandsresor för personal vid Europa Forum Stockholm samt ett 20-tal delegationsbeslut och anmälan till nämnden av delegationsbeslut om utlandsresor.

Beslut om utlandsresor i anställningen inom Europa som understiger sex dagar får enligt nämndens delegationsförteckning fattas av förvaltningschef och chefer i förvaltningens ledningsgrupp. Förvaltningen använder ett datoriserat reseräkningsprogram. Granskningen föranledde inga påpekanden annat än att en tjänsteman hade under semesterperioden beslutat om två resor utanför Europa. Resor utanför Europa ska beslutas av nämnden.

Sammanfattningsvis konstaterar revisionskontoret att förvaltningen har tillfredsställande rutiner för utlandsresor men förvaltningen bör ändå göra stickprovsvisa kontroller både avseende reseräkningar, delegationsbeslut och anmälan av delegationsbeslut till nämnden för att förvissa sig om att rutinerna tillämpas rätt.

Upphandling

Revisionskontoret har granskat upphandlingen avseende dygnet runt-vård, mellanvård och öppenvård för barn, ungdomar och familjehem i Stockholms stad. Upphandlingen som omfattande ca 160 anbudsgivare, har på uppdrag av stadsdelnämnderna genomförts av socialtjänstnämnden.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att mot bakgrund av verksamhetens inriktning och omfattning, har upphandlingen genomförts på ett godtagbart sätt vad gäller affärsmässighet, konkurrensutnyttjande och objektivitet enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). Det fanns dock brister bland annat avseende dokumentationen för kvalificering och utvärdering.

Ärendehanteringssystemet (ÄHS/ALP)

Nämnden har under åren 2003/04 successivt infört ett nytt ärendehanteringssystem. Två av systemets applikationer, diariehantering och dokumentation av beslut och utbetalningar av föreningsbidrag, används av förvaltningens kansli. Den tredje applikationen är för journalanteckningar, speciellt konstruerat för boende- och behandlingsenheter.

Revisionskontoret har noterat att det för journalhanteringen i ÄHS/ALP finns ca 660 registrerade användare. I slutet av året hade endast 65 % av dessa varit inloggade dvs använt applikationen. Vid granskningstillfället konstaterades att förvaltningens IT-avdelning översiktligt hade kontrollerat vilka enheter som använde applikationen mest frekvent. Någon särskild kontroll hade dock inte genomförts avseende behörigheternas aktualitet eller hur systemet hittills hade använts. Revisionskontoret anser att det är angeläget att sådana kontroller och utvärderingar genomförs löpande.

Granskning av behörighetsrutiner

Revisionskontoret har granskat behörighetstilldelningen i Paraplysystemets applikation för ekonomiskt bistånd inom enheten för hemlösa och inom socialjouren. Granskningen har varit koncentrerad till användare med behörighetsnivåerna socialsekreterare och sektionschef. Revisionskontoret har kontrollerat om användarna fortfarande är anställda vid förvaltningen. I de fall anställningen har upphört har en kontroll genomförts av att behörig tjänsteman avslutat behörigheten.

Stadens övergripande informationssäkerhetsregler föreskriver att tilldelning av behörighet skall föregås av skriftligt beslut. Vid *enheten för hemlösa* upprättades behörighetsblanketter för de handläggare som redan hade givits åtkomst till Paraplysystemet först i anslutning till revisionskontorets granskning. Revisionskontoret kunde dock konstatera att behörighetsblanketterna inte var underskrivna av behörig chef och således inte giltiga.

Vid *socialjouren* fanns vid granskningstillfället skriftliga beslut för samtliga handläggare upprättade i enlighet med stadens informationssäkerhetsregler. Av granskningen framgår att samtliga handläggare som tilldelats behörighe-

terna socialsekreterare och sektionschef hade sin anställning vid förvaltningen.

Revisionskontorets sammanfattande bedömning är att nämnden inte har tillfredsställande rutiner för behörighetstilldelning i Paraplysystemet. Bedömningen baseras på att behörighetstilldelningen vid enheten för hemlösa inte har skett enligt stadens informationssäkerhetsregler.

3.4 Uppföljning av tidigare granskningar

Revisionskontoret har följt upp de brister som framkom i granskningar under år 2003. Nedan redovisas nämndens åtgärder.

Under år 2003 granskades familjevården. Nämnden har under året beslutat om en revidering av riktlinjer för familjevården och ca 260 anställda från stadsdelarna har genomgått utbildning som berör de nya riktlinjerna. Nämnden har också fått rapport om familjevårdens utveckling och om de familjehemsplaceringar som oplanerat har avbrutits.

Revisionskontoret noterade även brister av egna medel vid *enheten för hemlösa*. Förvaltningen har arbetat med att åtgärda bristerna och under år 2004 beslutade nämnden att enhetens hantering av hemlösas egna medel skulle granskas och ingå i internkontrollplanen för år 2004. Enligt förvaltningen kommer en årlig internrevision att genomföras vad gäller egna medel vid enheten.

4 Nämndens delårsbokslut, bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt inriktas granskningen på att bedöma om nämndens bokslut är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed och gällande kommuncentrala regler och anvisningar.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att socialtjänstnämndens bokslut och räkenskaper för år 2004 är rättvisande.

5 Revisionsrapporter

Nämnden har 2004-05-12 yttrat sig över Årsrapport 2003. Revisionens uppföljning av nämndens åtgärder med anledning av årsrapporten redovisas under respektive avsnitt ovan.

Revisionskontorets Avvikelse rapport 1/2004 och Avvikelse rapport 2 /2004 avseende granskning av tertiärrapporter med delårsbokslut för stadens nämnder och styrelser har överlämnats till kommunstyrelsen för yttrande och till

nämnderna för kännedom. Granskningen av socialtjänstnämndens tertialrapporter med delårsbokslut har inte föranlett någon skrivelse till nämnden under året.

Nämnden har 2004-04-27 yttrat sig över revisionens rapport **Ej verkställda beslut och domar, Omsorgen om funktionshindrade inom Stockholm stad** (rapport nr 1 jan 2004). Revisionskontoret har genomfört en granskning mot bakgrund av att personer med funktionshinder inte får det stöd de har rätt till enligt lag eller tvingas vänta oacceptabelt lång tid innan individuella stödinsatser verkställs. Granskningen riktades särskilt mot risken för att staden kommer att åläggas att betala sanktionsavgifter på grund av ej verkställda domar.

Av nämndens yttrande framgår att nämnden anser att de förslag till förändringar och förbättringar som föreslås i revisionsrapporten bör utredas vidare. Nämnden anser också att frågan om utbyggnad av bostäder till funktionshindrade bör vara ett av de mest prioriterade områdena framöver.

En förteckning över samtliga projektrapporter under perioden april 2004 – mars 2005 redovisas i *bilaga 2*. Rapporterna finns även på revisionens hemsida **www.revision.stockholm.se**.

Maria Lövgren
Enhetschef

Annelie Wikland
Revisor

Bilaga 1

Revisionens generella kriterier för granskning och bedömning

Revisionen genomförs i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med stadens revisionsstadga och god revisions sed i kommunal verksamhet. Revisionens inriktning och omfattning fastställs av de förtroendevalda revisorerna i den årliga revisionsplanen.

Bedömningsskala

<i>Tillfredsställande/Tillräckligt</i>	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
<i>Ej helt tillfredsställande/Ej helt tillräckligt</i>	Brister finns som måste åtgärdas
<i>Oacceptabelt</i>	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående

En särskild bedömningsskala (omdömen) gäller för avsnittet Nämndens bokslut och räkenskaper. Se sista raden i denna bilaga.

Nämndens resultat

Huvudkriterium

Nämnden har uppfyllt kommunfullmäktiges mål och direktiv och nämndens verksamhet har bedrivits inom ramen för tilldelade anslag samt i den omfattning och med den inriktning och kvalitet som fastställts i nämndens budget/verksamhetsplan för år 2004

Delkriterier

- Nämndens budgetutfall ligger inom tilldelat/tilldelade anslag.
  - Nämnden har vidtagit besparingsåtgärder vid behov.
  - Nämnden har uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet.
  - Nämnden har uppfyllt de generella åtagandena.
  - Nämnden har uppfyllt kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål och prioriterade inriktningar.
  - Nämnden har fullgjort av kommunfullmäktige lämnade uppdrag.
-

Nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten

Huvudkriterium

Nämndens system för styrning, uppföljning och kontroll bygger på en helhetssyn på den kommunala verksamheten och säkerställer en ändamålsenlig styrning, ett effektivt resursutnyttjande och en tillräcklig säkerhet inom nämndens organisation och verksamhet.

Delkriterier

- Nämnden har ett fungerande system för styrning och uppföljning av ekonomi, verksamhet och kvalitet.
  - Nämnden har fastställt verksamhetsspecifika inriktningsmål, generella åtaganden och kvalitetsgarantier i överensstämmelse med kommunfullmäktiges beslut.
  - Nämndens förvaltningsorganisation har en tydlig och ändamålsenlig fördelning av ansvar och befogenheter.
  - Nämnden följer kontinuerligt och i ett sammanhang upp ekonomi, verksamhet och kvalitet. Nämnden analyserar och kommenterar väsentliga avvikelser och beslutar om åtgärder vid behov.
  - Nämndens plan- och uppföljningsdokument ger en god bild av ekonomi, verksamhet och kvalitet samt följer kommuncentrala direktiv och anvisningar.
  - Nämnden har ett system för intern kontroll som säkerställer en effektiv förvaltning och förebygger allvarliga fel och skador.
  - Nämnden fastställer årligen en internkontrollplan utifrån en dokumenterad risk och väsentlighetsanalys.
  - Nämnden genomför internkontrollplanen och vidtar åtgärder i de fall det finns brister i den interna kontrollen.
  - Nämndens verksamhet följer gällande lagar, avtal, föreskrifter och beslut.
-

Nämndens delårsbokslut, bokslut och räkenskaper

Huvudkriterium

Nämndens bokslut är rättvisande. Nämndens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed och gällande kommuncentrala regler och anvisningar.

Bedömningskala/Omdömen: Rättvisande, Ej helt rättvisande eller Ej rättvisande

---

Bilaga 2

Revisionsrapporter under perioden april 2004 – mars 2005

- 2004:06** Granskning av AB Familjebostäders förvaltning av fastigheten Trädgårdsföreningen 1
- 2004:07** Så tycker föräldrar och personal om fritidshemmen i Stockholms stad
- 2004:08** Granskning av socialtjänstens insatser för vuxna missbrukare
- 2004:09** Stadens handläggning av Lindgården
- 2004:10** Trygghet för äldre med hemtjänst i Norrmalm och Katarina-Sofia
- 2004:11** Idrottsnämndens styrning och uppföljning av investeringar
- 2004:12** Hanteringen av bristfällig ventilation i några gymnasieskolor
- 2004:13** Handläggning av insatser till personer med funktionshinder inom Stockholms stad
- 2004:14** Styrning och uppföljning inom brandförsvaret
- 2005:01** Kommunens uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 20 år
- 2005:02** Mobbning och annan kränkande behandling i Stockholms skolor
- 2005:03** Investeringsprocessen i Stockholms stad
- 2005:04** Byggherrens syn på samverkan med Stockholms stad vid nyproduktion av bostäder
- 2005:05** Vakant
- 2005:06** Granskning av elevernas garanterade undervisningstid och lärarnas arbetstider
- 2005:07** Nämndernas budgetstyrning, uppföljning och kontroll inom barn- och ungdomsvården
- 2005:08** Erfarenheter av lagar och regler vid upphandling